

Dániában

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 18. szám, 2018. május 4.

Nagy élvezettel olvastam az általam nagyon tisztelt Vásárhelyi Mária cikkét (*A rendszer maga a csalás, ÉS*, 2018/16., ápr. 20.). Ennek ellenére hadd hívjam fel a figyelmet egy apró tévedésre, és egyben néhány szóval hadd mutassam be a XIX. század közepe óta hibátlanul működő dániai választási rendszer fő vonásait, ott töltött, összesen több mint kilenc év tapasztalatai alapján.

„A csalárd rendszer eleme az egyfordulós választási rendszer is. Ilyen választások természetesen más országokban is vannak, de csak olyan országokban, amelyekben lényegében kétpártrendszer van, mindkét politikai oldalt egy-egy párt dominálja” – írja a cikk.

Nos, a 179 tagú dán Folketinggel kapcsolatban egészen más a helyzet. Ott jelenleg *kilenc dán párt, valamint két grönlandi és két faeröeri képviselő foglal helyet*. Előfordult, hogy tizenhat párt versengett a parlamenti helyekért, tizenkettőnél kevesebb azonban általában nem indul. Ez alól egyetlen kivétel volt: a náciak kivonulása után megalakított, rövid életű egységkormány, amelyben lényegében mindegyik párt részt vett, persze a függetlenséget, az egységet és a demokráciát hangsúlyozó, demonstratív jelleggel.

A választási rendszer roppant egyszerű: listás, és kész. Aláírásokat csak az új pártoknak kell gyűjteniük, körülbelül 20 ezret. Azért csak körülbelül, mert a pontos szám az előző parlamenti választáson leadott összes érvényes szavazat 1/175-öd része (a tengerentúli képviselőket persze nem számítják bele). A jelölt nevét természetesen mindenütt, a plakátokon és a szavazólapokon is feltüntetik, de a pártválasztás és nem a jelölt személye az elsődleges szempont. Jut eszembe: óriásplakátok nincsenek. A dánok ezeket valószínűleg csúfnak találják. Az állami televízióban valamennyi, *az induláshoz szükséges feltételeket teljesített* párt harminc percet kap a kampány során, ebből 15 perc a kampányfilm, és 15 perc a párt elnökének vagy jelöltjének rövid kampánybeszéde, amit ugyancsak rövid, ám heves vita szokott követni a riporterrel, szerkesztővel. A leghevesebb vita a kormányon lévő párt jelöltjével van, hisz rajta lehet számon kérni az elmúlt időszakot. A miniszterelnök-jelöltek közti vita elmaradhatatlan.

A megalakuló kormány évszázados hagyomány szerint kisebbségi. Szinte mindig van „Dronningerunde”, azaz királynőforduló, ahol az uralkodó (tanácsadóira hallgatva) kijelöli azt a pártot, amely megkísérelheti a kormányalakítást. S a kisebbségi kormány általában koalíciós (a nyolcvanas évek második felében például „Firklöver”, azaz négylevelű lóhere kormánynak hívták a négypárti kormányt), ám jelenleg nincs koalíció: a Venstre jobbközép liberális párt kormányoz, mert nem kívánt szövetséget kötni a szélsőjobb Dán Néppárttal.

Csalás gyanúja mintegy százhetven év alatt soha nem merült fel.